

R. BREDBERIJS

451 GRĀDS
PĒC FÄRENHEITA

Ray Bradbury

FAHRENHEIT

451

R. BREDBERIJS

**451 GRĀDS
PĒC FÄRENHEITA**

No angļu valodas tulkojusi
Inese Veide

821.111-31
Br 290

Ray Bradbury
FAHRENHEIT 451

Copyright © 1951, 1953, 1967 by Ray Bradbury
Copyright renewed 1979, 1981, 1995 by Ray Bradbury

Vāka mākslinieks **Indulis Zvagūzis**

Rejs Bredberijs
451 GRĀDS PĒC FĀRENHEITA

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA
Projekta vadītāja *Una Orinska*
Redaktore *Ilonā Ancāne*
Korektore *Andžela Berķe*
Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*
Vāka dizainu adaptējusi *Ilze Isaka*
Maketētāja *Egija Bļinova*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. T-791.
Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Inese Veide, 1975
© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare, izdevums latviešu valodā,
Apgāds Zvaigzne ABC, 2022
ISBN 978-9934-31-214-4

Pateicībā veltīts Donam Kongdonam

Saturs

Pirmā daļa. Pavards un salamandra	11
Otrā daļa. Siets un smiltis	73
Trešā daļa. Spožās liesmas	113

Ja tev liek rakstīt uz līniju papīra, raksti šķērsām.

Huans Ramons Himeness

Pirmā daļa

Pavards un salamandra

Dedzināt – tā bija bauda.

Tā bija visistākā bauda – redzēt, kā uguns visu pārņem un aprij, kā padara melnu un *iznīcina*. Milzīgais pitons spļāva pasaulei pāri indīgu petroleju, un viņš pats ar šļūtenes uzgali rokā bija brīnumains diriģents, kurš, asinīm dobji pulsējot deniņos, izpilda uguns simfoniju, lai noslaucītu no zemes virsas vēstures skrandas un paliekas. Uzlicis dedzinātāja ķiveri ar simbolisko skaitli 451, acīm degot ar oranžu liesmu, domās jau redzēdams, kas tūlīt notiks, viņš nospieda aizdedzinātāja slēdzi, un acumirkli māju aprija liesmas, iemetot vakara debesīs sārtu, dzeltenu un melnu atblāzmu. Viņš brida pa ogļu jāņtārpiņu spietu. Vairāk par visu viņš tobrīd vēlējās izspēlēt vecuveco bērnu dienu joku – iegrūst ugunī cukurgailīti, kamēr grāmatas, sizdamas spārnus kā baloži, mira uz lieveņa un mājas priekšā, kamēr tās dzirkšu vērpētēm cēlās gaisā un izzuda sodrējainajā vējā.

Pēkšņi Montegs atsprāga atpakaļ, skaudri saviebdams seju, kā jau cilvēks, kurš apdedzinājies.

Taču viņš, uguns dievs, skaidri zināja, ka, atgriezies dedzinātāju depo, spoguļi atkal varēs pamirkšķināt savai apsvilušajai sejai. Bet vēlāk, tumsā, laizdamies miegā, viņš vēl arvien sajūtīs tajā stingo, smaidam līdzīgo grimasi. Cik vien viņš spēja atcerēties, tā viņa sejā nenozuda.

Montegs rūpīgi nospodrināja un pakāra savu spīdīgi melno ķiveri un ugunsdrošo jaku, dušā ar baudu nomazgājās un tad, svilpodams, rokas kabatās sabāzis, devās pāri dedzinātāju depo augšējā stāva zālei un iemetās griestu lūkā. Pašā pēdējā brīdī, kad šķita, tūliņ pat notiks nelaime, viņš izrāva rokas no kabatām, satvēra zeltīto kārti un, tai čīkstot, nobremzēja mirkli pirms tam, kad kājas skāra pirmā stāva cementa grīdu.

Izgājis ārā uz naksnīgās ielas, viņš devās uz metro, kur pneimatiskais vilciens, klusi, bez skaņas slīdot pa pazemes tuneļa cauruli, aizrāva viņu līdz priekšpilsētai un līdz ar spēcīgu silta gaisa šalti izgrūda uz krēmkrāsas eskalatora.

Svilpodams viņš brauca augšup, pretim nakts klusumam. Pēc tam, neko īpašu nedomādams, devās uz tuvāko pagriezienu. Bet tad pēkšņi palēnināja soli, it kā spējš pretvējš būtu iebrāzies sejā, it kā viņu kāds būtu saucis vārdā.

Jau vairākas naktis pie šī pagrieziņa, no kura ietve zvaigžņu gaismā veda uz viņa māju, Montegu pārņēma divaina sajūta. Viņam šķita, ka mirkli pirms tam, kad viņš sasniedza ielas stūri, pie tā kāds būtu stāvējis. Gaisā juta sasprindzinātu klusumu, it kā te kāds būtu klusi gaidījis, bet, tiklīdz viņš bija klāt, kļuvis par ēnu un izlaidis viņu sev cauri. Varbūt viņš sajuta vieglu aromātu, varbūt grādus desmit augstāku temperatūru tai vietā, kur stāvēja neredzama, izstarodams ķermeņa siltumu. Tas bija kaut kas neizprotams. Ik nakti, ceļā uz māju nogriezdamies gar šo ielas stūri, viņš neredzēja neko citu kā vienīgi tukšo, balto,

likumoto ietvi. Reiz gan viņš pamanīja kādu ēnu, bet, pirms paguva ieskatīties, tā jau aiztrauca pāri maurīnam.

Bet šoreiz pirms pagrieziena viņš tā palēnināja soli, ka gandrīz apstājās. Domās jau atrazdamies aiz stūra, viņš dzirdēja klusu čukstu. Vai varbūt tā bija cilvēka elpa? Vai tik tikko manāma gaisa vibrācija, kas radās, kādam tur stāvot un gaidot?

Viņš nogriezās gar stūri.

Pa mēness gaismas pielieto ietvi vējš tā dzenāja rudens lapas, ka pretim nākošā meitene, kājām viegli skardama zemi, tām it kā lidoja līdzī. Mazliet pieliektu galvu viņa vēroja, kā kurpju purngali skar lapu virpuļus. Viņai bija šaura, pienbalta seja, kas vērās pasaulē alkainā izziņas tieksmē. Viņas skatiens pauda tādu kā izbrīnu, un tumšās acis tik vērīgi raudzījās apkārt, ka tām nekas nepaslīdēja garām. Viņai bija baltas, viegli čaukstošas drānas. Montegam gandrīz vai šķita, ka viņš dzirdētu viņas soļu ritmā šūpoto roku kustību un tās ausij neuztveramās trīsas, kas pārslīdēja gaišajai sejai, kad viņa, paceļot acis, ieraudzīja sev priekšā ietves vidū stāvošu vīrieti.

No kokiem, kas šalkoja viņiem virs galvām, čabēdams lija sauss lapu lietus. Meitene bija tik pārsteigta, ka šķita – tūlī pat atrausies atpakaļ, taču viņa palika stāvam un cieši raudzījās Montegā, un viņas tumšās acis tā iemirdzējās, it kā viņš būtu pateicis viņai kaut ko neizsakāmi skaistu. Bet viņš zināja, ka bija izteicis tikai visparastāko “helou”. Redzot, ka meitene kā hipnotizēta raugās salamandrā uz viņa piedurknes un diskā ar fēniksu uz viņa krūtīm, Montegs ierunājās:

– Jūs laikam esat mūsu jaunā kaimiņiene?

– Bet jūs, kā redzams... – meitene pacēla acis no viņa profesijas emblēmas, – ... dedzinātājs. – Viņas balss pamira.

– Cik dīvaini jūs to pateicāt.

– To es... to es varētu uzminēt aizvērtām acīm, – viņa klusi sacīja.

– Pēc petrolejas smakas, vai? – viņš smējās. – Mana sieva vienmēr par to žēlojas. Berz, cik gribi, tikpat nevar nomazgāt.

– Nē, to nevar nomazgāt, – viņa bijīgi teica.

Lai gan meitene nekustējās, Montegam šķita, ka tā iet viņam apkārt, viegli parausta viņu, groza uz visām pusēm un izpurina viņa kabatas.

– Petrolejas smaka... – viņš atsāka, lai pārtrauktu ilgstošo klusumu, – ... man tā ir tikpat kā smarža.

– Vai tiešām?

– Jā gan. Kādēļ jūs brīnāties?

Viņa brīdi padomāja.

– Es nezinu, – viņa sacīja. Tad pārlaida skatienu ielai, kas veda gan uz viņas, gan Montega māju. – Vai jums nebūtu nekas pretim, ja es ietu atpakaļ kopā ar jums? Mani sauc Klarisa Maklelāna.

– Ak Klarisa. Bet mani – Gajs Montegs. Nāciet vien. Kādēļ jūs tik vēlū staigājat apkārt? Cik jums ir gadu?

Siltajā, vējainajā mēness naktī viņi gāja pa sudrabā mirdzošo ietvi, un gaisā bija jūtama viegla aprikožu un meža zemeņu smarža, tā ka Montegs izbrīnā pavērās apkārt, līdz atskārta, ka ir maldijies, jo rudenī taču nekā tāda nav.

Nē, nekā tāda nebija, tikai līdzās viņam soļoja meitene, kuras seja mēness gaismā mirdzēja kā sniegs, un apsvēra viņa jautājumu, cenšdamās atrast vislabāko atbildi.

– Esmu septiņpadsmit gadus veca un nenormāla. Mans tēvocis saka, tas vienmēr tā sakrīt. Ja kāds jautā, cik veca tu esi, viņš saka, tad atbildi, ka esi septiņpadsmit gadus veca un nenormāla. Vai nav jauki šādā naktī paklaidot? Man patīk visu vērot un ieelpot smaržas, un reizēm līdz rītausmai klejot apkārt un noskatīties, kā uzlec saule.

Tad atkal viņi gāja klusēdami, līdz beidzot meitene domīgi teica: – Bet zināt, es no jums it nemaz nebaidos.

– Kādēļ tad jums būtu jābaidās? – viņš brīnījās.

– Daudzi baidās no jums. Tas ir – baidās no dedzinātājiem. Bet galu galā jūs taču esat tāds pats cilvēks kā citi...

Viņas acīs kā divās mirdzošās ūdens lāsēs viņš ieraudzīja savu atspulgu – mazu un tumšu, bet ļoti skaidru, pat katru sīkāko mutes rievīņu –, it kā šīs acis būtu divi brīnumaini violeti dzintari, kuros iemūžināts viņa attēls. Pret viņu pavērstā meitenes seja nu bija līdzīga trauklam, matētām kristālam, kas izstaro maigu un mūžīgu gaismu. Tā nebija skaudri spoža kā spuldzei, bet dīvaini glāstoša un mierinoša, kādu izstaro sveces liesma. Reiz, kad viņš bija vēl bērns, mājās nodzisa elektrība un māte sameklēja un uzdedza pēdējo sveci, un pa to laiku, kamēr tā dega, viņiem atklājās jauna pasaule, kas vairs nebija neaptverama, bet mājīgā lokā kļāvās viņiem apkārt, un viņi abi – māte un dēls –, pilnīgi pārvērtušies šajā gaismā, klusībā vēlējās vienīgi to, lai elektrības tik drīz vēl nebūtu...

Un tad Klarisa Maklelāna sacīja:

– Vai es drikstu jums kaut ko jautāt? Cik ilgi jūs jau esat dedzinātājs?

– Desmit gadus. Kopš divdesmit gadu vecuma.

– Vai jūs kādreiz arī *lasāt* tās grāmatas, kuras sadedzināt? Viņš smējās.

– Tas ir pret likumu!

– Ak, pareizi.

– Mūsu darbs ir varen jauks. Pirmdien mēs, piemēram, dedzinām Milleju, trešdien – Vitmenu, piektdien – Folkneru. “Nodedzināt visu līdz pelniem un tad sadedzināt arī pelnus!” – tāda ir dedzinātāju devīze.

Viņi gāja vēl kādu brīdi, un tad meitene ievaicājas:

– Vai tiesa, ka agrāk jūsu amata brāļi uguni *dzēsuši*, nevis dedzinājuši?